

«ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ»
Ректори Донишгоҳи аграрии
Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шоҳтемур
профессор, Маҳмадёрзода Усмон Маъмур

« _____ » соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Хуррамзода Муминшо Хуррам дар мавзуи “Мақоми сиёсати энергетикӣ дар раванди ҷимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Мутобиқати мавзӯ ва диссертатсия ба муҳтавои шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Хуррамзода Муминшо Хуррам дар мавзуи “Мақоми сиёсати энергетикӣ дар раванди ҷимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ пешниҳод шудааст, бо шиносномаи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқат мекунад.

Мубрами мавзу таҳқиқот. Диссертатсияи Хуррамзода Муминшо Хуррам дар мавзуи “Мақоми сиёсати энергетикӣ дар раванди ҷимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон” ба яке аз мавзуҳои илмҳои сиёсӣ бахшида шудааст. Масъалаи омӯзиши сиёсати энергетикӣ дар раванди ҷимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон муҳимияти хосса дошта, дар замони тағйирпазирии ҷомеа таҳқиқу таҳлили амалиро тақозо менамояд. Сиёсати энергетикӣ инкишоф ва дурнамои ҳадафҳои стратегии давлатро дар роҳи расидан ба истиқлоли энергетикӣ комил гардонда, дар таҳкими муносибатҳои дигари ҳаёти иқтисодию ҷамъиятӣ заминаи мусоиди сиёсӣ сохторӣ ва ташкилиро ба вучуд овардааст. Таҳдиду хатарҳои геополитикӣ ба раванди сиёсати энергетикӣ Тоҷикистон хусусияти мураккабро касб намуда, дар ин маврид мавқеъгирии устувор ҷиҳати баратарафсозии монеаҳо хусусияти бисёрҷонба пайдо намудааст. Дар ин раванд, дурнамои рушди иқтисодӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иттилоотӣ ба таври васеъ истифода карда мешаванд. Омӯзиши сиёсати энергетикӣ ва роҳҳои идоракунии он, муайян намудани шиддати таъсиррасонии он ба инкишофи давлат дар шароити муосир хеле муҳим мебошад.

Диссертатсияи Хуррамзода Муминшо Хуррам дар инкишофи илмҳои сиёсӣ яке аз масъалаҳои муҳим дониста мешавад. Аз ин рӯ, таҳқиқоти мазкур барои Ҷумҳурии Тоҷикистон, аини замон саривақтӣ мебошад. Идоракунии давлатӣ яке аз ҷузъҳои асосии давлатдорӣ муосир ба ҳисоб меравад. Хусусан, идора намудани раванди сиёсати энергетикӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз ҳадафҳои меҳвари давлат

ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад, ки барои ҳалли ниёзҳои ҷомеа муҳим аст. Ҳамин тавр, интиҳоби мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ муҳимияти объекти таҳқиқотиро арзёбӣ менамояд. Масъалаи сиёсати энергетикӣ ва идоракунии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз дидгоҳи илмҳои сиёсӣ мавриди таҳқиқу баррасӣ қарор дода шудааст.

Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ дар заминаи истиқлоли давлатӣ бо назардошти фароҳам овардани шароити эҷоду навҷӯиҳо дар раванди сиёсати энергетикӣ таҳия гардидааст. Ҳамзамон, асосҳои назариявӣ методологии таҳқиқи сиёсати энергетикӣ ва масъалаҳои мубрами ҳаёти иҷтимоӣ сиёсӣ доир ба хусусиятҳои ташаккул ва инкишофи сиёсати энергетикӣ дар таҳкими манфиатҳои миллии Тоҷикистон мавриди таҳлили қарор дода шудааст. Ҳулоса ва тавсеаҳои дар диссертатсия дарҷгардида, имкон фароҳам меоранд, ки татбиқи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти таҳкими системаи энергетикӣ ва дар ин замина таъмини мутавозини амнияти энергетикӣ таҳкиму тақмил ёбанд.

Навгонии илмӣ таҳқиқот дар он ифода мегардад, ки натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ аҳамияти илмӣ назариявӣ ва амалӣ доранд. Муаллиф дар диссертатсия на танҳо моҳият, хусусият ва дурнамои раванди сиёсати энергетикӣ ва идоракунии онро дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон додааст, балки таснифоте низ пешниҳод кардааст, ки барои таҳлили омилҳои тақвият бахшидани сиёсати энергетикӣ аз аҳамият ҳолӣ нест. Таҳлили масъалаҳои назариявӣ методологии таҳқиқи сиёсати энергетикӣ, низоми ташаккули он, рушди энергетика, асосҳо ва заминаҳои ташаккул ва инкишофи сиёсати энергетикӣ, масъалаҳои муҳими татбиқи сиёсати энергетикӣ ва роҳу воситаҳои асосии онҳо, инчунин, проблемаҳо, мушкилот ва дурнамои инкишофи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон навгонии диссертатсия ба ҳисоб мераванд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар ҳифзи манфиатҳои миллии ва раванди сиёсати энергетикӣ Тоҷикистон мавқеи назаррас дорад. Бинобар ин, ҳангоми таҳияи қардани баромад, таълифи мақолаҳои илмӣ оммавӣ, навиштани рисолаҳои илмӣ, таҳияи лексияҳо барои бакалаврҳо, магистрантон, аспирантон ва унвонҷӯён, инчунин омода қардани мутахассисони соҳаҳои сиёсатшиносӣ, хизматчиёни давлатӣ ва кормандони ташкилотҳои ғайридавлатӣ муфид мебошад. Умуман, вобаста ба қорҳои баанҷомрасонидаи илмӣ довталаб ба ӯ додани дараҷаи илмӣ дархостшаванда мумкин аст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот аз дақиқияти маводди таҳқиқот, қорқарду муқооисаи далелҳо ва ҳаҷми интишороти муаллиф бар меояд. Ҳулоса ва тавсеаҳо дар асоси натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ пешниҳод шудааст.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ. Саҳми илмии Хуррамзода Муминшо Хуррам дар коркарди проблемаи илмӣ бо арзёбии натиҷаҳои таҳқиқот дар таҳқиқи минбаъдаи масъалаи мазкур аз ҷиҳати назариявӣ амалӣ аҳаммияти махсус дошта, бо далелҳои мухталиф асоснок карда шудааст. Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ тавонистааст, ки ҷанбаҳои назариявӣ методологии таҳқиқоти анҷомдодаашро вобаста ба раванди сиёсати энергетикӣ дар пояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон ҳамаҷониба ҳаллу фасл намояд. Инчунин, ӯ барои амалӣ намудани мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ методҳои илмӣ мувофиқро истифода кардааст. Хусусан, истифодаи методи таҳлили системавӣ, ки сиёсати энергетикӣ ва идоракунии онро ҳамчун як унсур таркибии ҷомеа нишон медиҳад, муайян намудааст.

Омӯзиши диссертатсия ва автореферати муаллиф собит намуд, ки ҳамаи методҳои истифоданамудани довталаб бо мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқат менамоянд, зеро яке аз самтҳои асосии таҳқиқотро шинохти сиёсати энергетикӣ ва идоракунии раванди он дар замони Истиқлоли давлатӣ ташкил медиҳад.

Муаллиф бо мақсади муайян кардани амнияти энергетикӣ ва нақши он дар ҳаёти сиёсӣ, иқтимоӣ ва иқтисодии ҷомеаи тоҷикистонӣ тақлифу пешниҳодҳои судманд намуда, доир ба хусусиятҳои идоракунии он таснифоти мавҷудаи ин соҳаро истифода намуда, дар баробари он таснифоти худро низ пешниҳод намудааст. Дар чунин маврид мо истифодаи методи типологиро мушоҳида мекунем, ки онро Хуррамзода Муминшо Хуррам моҳирона истифода бурдааст. Барои муайян кардани сарчашмаҳои пайдоиши сиёсати энергетикӣ ҳамчун сиёсати соҳавӣ муаллиф ҷанбаҳои таърихӣ ва асосноккунии ҳуҷҷатҳои ҳуқуқиро дар мавриди ташккули сиёсати энергетикии Тоҷикистон ба назари эътибор гирифта, далелҳои муътамади таърихиро низ нишон дода тавонистааст. Дар таҳқиқоти муаллиф ҷанбаҳои илмӣ сиёсати энергетикӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, аҳаммияти раванди сиёсати энергетикаро ба инкишофи соҳаҳои хоҷагии халқ доир ба амалигардонии нақшаҳои соҳавӣ ва қабули қарорҳои сиёсӣ алоқаманд намудааст.

Нашири натиҷаҳои таҳқиқот дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Натиҷаҳо ва дастовардҳои таҳқиқот дар ҷопи ёздаҳ мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ду мақолаи дигар дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ инъикос гардидаанд.

Арзёбии мавзӯи диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Диссертатсияи Хуррамзода Муминшо Хуррам дар мавзӯи “Мақоми сиёсати энергетикӣ дар раванди ҳимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон” як ҷузъи асосии таҳқиқоти диссертатсионии довталаб мебошад. Ин раванд бо таҳлили ҷиддии маълумотҳо дар бораи сиёсати энергетикӣ, масъалаҳои идоракунии он, муқоисаи натиҷаҳо ва пешниҳоди роҳҳои ҳалли муносиб иҷро шудааст. Саҳми шахсии

Хуррамзода М. Х. дар ҳалли масъалаи илмӣ – таҳқиқотӣ хеле назаррас мебошад. Ӯ дар рушди илмҳои сиёсӣ ва ҳалли яке аз масъалаҳои хеле муҳими рӯз саҳми худро гузошта тавонистааст. Саҳми шахсии муҳаққиқ ба сатҳи наwgонии рисола, нуктаҳои, ки ба ҳимоя пешниҳод карда мешаванд, наشري мақолаҳо дар маҷаллаҳои илмӣ ва баромад дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ муайян карда шудааст. Инчунин, тартиб додани нақшаи кори илмӣ, услуби таълиф ва масъалагузорию пешниҳодҳо дар доираи мавзӯи таҳқиқшаванда саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳад.

Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсияи Хуррамзода М. Х. дар ҳаҷми 180 саҳифаи матни ҷопӣ таълиф гардида, аз рӯйхати ихтисорот, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боб, шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат мебошад.

Дар муқаддимаи рисолаи диссертатсионӣ муҳимияти омӯзиши мавзӯ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши мавзӯи интихобшуда таҳлилу баррасӣ гардида, объект, предмет, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот нишон дода шудааст. Инчунин, дар муқаддима асосҳои методологии таҳқиқот, навоариҳои илмӣ, нуктаҳои асосие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд, аҳамияти илмию амалии таҳқиқот, сатҳи татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот ва соҳтори таркибии рисолаи диссертатсионӣ нишон дода шудаанд.

Боби аввали диссертатсия «Асосҳои назариявӣю методологии таҳқиқи ташаккул ва инкишофи сиёсати энергетикӣ» ном гирифта, ба таҳқиқи асосҳои илмию назариявӣ ва хусусиятҳои низоми ташаккули мавзӯи мазкур баҳри ҳимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон бахшида шудааст. Зербоби якуми он «Масъалаҳои назариявӣю методологии таҳқиқи сиёсати энергетикӣ ва низоми ташаккули он»-ро дар бар гирифта, дорои мазмуну моҳият ва муайян намудани самтҳои асосии сиёсати соҳавӣ мебошад. Дар зербоби мазкур қайд карда шудааст, ки: «Сиёсати энергетикӣ раванDEST, ки ҷиҳати таҳкими идоракунии давлатӣ аҳамиятнок аст. Ин сиёсатро маҷмӯи стратегияҳои соҳавӣ ҷиҳати муайян кардани ҳадафҳои дарозмуддати бахши энергетика, танзими қонунгузорӣ ва татбиқи механизмҳои ҳуқуқӣ барои рақобатпазир будани он дар бозори энергетикӣ ташкил медиҳанд». Гузашта аз ин дар зербоби боби якуми диссертатсия масъалаҳои идоракунии захираҳои энергетикӣ, бозори энергетикӣ, ҷалби сармоягузорӣ, таъмини амнияти энергетикӣ, ҳифзи муҳити зист ва устувории экологӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст. Дар ин замина, мафҳумҳои «энергетика» шарҳ дода шуда, аҳамияти назариявии объекти таҳқиқотӣ дар асарҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва дигар муҳаққиқон муайян гардидааст.

Зербоби дуюми боби якум «Рушди энергетика ҳамчун концепсия инкишоф ва хусусиятҳои он» ном дошта, ба таҳлили ҷанбаҳои

концептуалии сиёсати энергетикӣ бахшида шудааст.

Мавриди зикр аст, ки рушди энергетика ҳамчун концепсияи инкишоф яке аз ҷанбаҳои муҳимми рушди устувори иқтисодиву иҷтимоии ҳар як кишвар мебошад. Ин концепсия на танҳо ба таъминоти бозьтимоди неруи барқ ва захираҳои энергетикӣ барои аҳоли ва иқтисодиёт нигаронида шудааст, балки рушди захираҳои барқарорнашаванда ва самаранокии энергетикаро дар бар мегирад. Аз ин рӯ, дар зербоби мазкур рушди энергетикаро ба маънои баланд бардоштани иқтидори истеҳсоли энергия, дигаргунсозии манбаъҳои муайяни гидроэнергетикӣ, кам кардани вобастагӣ аз манбаъҳои канданӣ, болоравии самаранокии фаъолият ва дастрасии баробари мардум ва ниҳодҳои давлатию ҷамъиятӣ ба энергия шарҳ дода шудааст.

Боби дуюми рисола (диссертатсия) «Хусусиятҳои сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ва роҳу воситаҳои амалӣ гардонидани он» аз ду зербоб иборат мебошад. Зербоби якуми боби мазкур «Асосҳо ва заминаҳои ташаккул ва инкишофи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» ном дорад.

Дар зербоби мазкур ҷанбаҳои таърихӣ раванди сиёсати энергетикӣ мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Далелҳои таърихӣ барои ба таври мухтасар мавриди омӯзиши дақиқ қарор додани хусусиятҳои сиёсати энергетикӣ асосӣ воқеӣ гузошта, мазмунан заминаҳои ташаккул ва инкишофи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкили конфронсҳо марбут ба инкишофи соҳаи энергетика, муайян намудани минтақаҳои дорои захираҳои бойи гидроэнергетикӣ барои истеҳсоли энергияи обӣ мебошанд. Муайян карда шудааст, ки заминаҳои инкишофи сиёсати энергетикиро истифодаи самараноки захираҳои табиӣ ташаккул медиҳанд. Кишварҳое, ки дорои захираҳои бойи табиӣ, ба мисли нафту газ ё об мебошанд, имконияти зиёд барои рушди сиёсат ва иқтисоди энергетикӣ доранд ва ба ин васила талаботи рӯзафзунӣ аҳоли бартараф мегардад.

Зербоби дуюм «Масъалаҳои муҳимми татбиқи сиёсати энергетикӣ ва роҳу воситаҳои онҳо» ном дорад. Муаллиф қайд намудааст, ки: «Масъалаҳои муҳимми татбиқи сиёсати энергетикӣ ва роҳу воситаҳои асосии онҳо бо таъмини амнияти энергетикӣ кишвар, рушди устувори соҳаи энергетика ва коҳиш додани таъсири манфӣ ба муҳити зист алоқаманд мебошанд. Ҷанбаи калидӣ диверсификатсияи манбаъҳои энергия, аз ҷумла рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, инчунин васеъ кардани ҷуғрофияи таъминоти карбогидрогенҳои анъанавӣ мебошад. Ин имкон медиҳад, ки вобастагӣ аз таъминоти энергетикӣ кам карда шавад ва устувории системаи энергетикӣ ба тағйирпазирии беруна баланд бардошта шавад». Бинобар ин, дар зербоби мазкур роҳҳои асосии расидан ба ҳадафҳои сиёсати энергетикӣ, навсозии инфрасохтори мавҷудаи энергетикӣ, аз ҷумла неругоҳҳои оби барқӣ, шабакаҳои барқӣ ва дигар инфрасохтори системаи энергетикӣ

мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Дар ин замина, омилҳои баланд бардоштани самаранокии энергия дар бахшҳои гуногуни иқтисодиёт, аз ҷумла саноат, нақлиёт ва хоҷагии манзилию коммуналӣ муайян карда шудааст.

Боби сеюми диссертатсия «Сиёсати энергетикӣ ва дурнамои рушди он ҳамчун воситаи амалигардонии манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ду зербоб иборат мебошад. Зербоби якуми боби сеюми диссертатсия «Нақш ва мавқеи сиёсати энергетикӣ дар низоми манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» номгузорӣ шудааст.

Дар зербоби мазкур таърифи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи энергетика шарҳ дода шудааст. Муаллиф манфиатҳои миллиро дар соҳаи энергетика маҷмӯи ҳадафҳо ва вазифаҳои доништааст, ки ба таъмини рушди устувори кишвар, рушди иқтисодӣ ва суботи иҷтимоӣ тавассути истифодаи самаранок ва идоракунии захираҳои энергетикӣ нигаронида шудааст. Дар шароити мушкilotи ҷаҳонӣ, аз қабili тағйирёбии иқлим, вобастагии энергетикӣ ва талаботи баланди экологӣ, ташаккули манфиатҳои ҳаётан муҳимми милли дар ин соҳа махсусан муҳим мегардад. Бинобар ин, дар зербоби якуми боби сеюми диссертатсия манфиати ҳаётан муҳимми милли дар соҳаи энергетикаи Тоҷикистон ноил шудан ба амнияти энергетикӣ арзёбӣ гардидааст. Дар ин замина, манфиатҳо ба масъалаҳои рушди устувор, истеҳсоли неруи барқ аз ҷиҳати экологӣ тоза, ҳамгироии сиёсати энергетикӣ бо дигар бахшҳои иқтисодиёт, соҳаи иҷтимоӣ таҳлили худро ёфтааст. Ин зарурати таҳияи стратегияро дар назар дорад, ки дар он инфрасохтори энергетикӣ нақши калидӣ дошта, ба таъсиси ҷойҳои нави корӣ, баланд бардоштани сифати зиндагии аҳоли, рушди иқтисодӣ, ҳамкорӣ бо давлатҳои ҳамсоя ва ташкилотҳои байналмилалӣ аҳамияти аввалиндараҷа дорад.

Зербоби дуюми боби сеюм «Мушкilot ва дурнамои инкишофи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» ном дорад. Дар доираи зербоби мазкур аз нигоҳи таҳлилий баррасии равандҳои сиёсии таъсиррасон ба манфиатҳои дорои ҷанбаҳои амниятӣ ва фарҳангию иттилоотӣ басо ҳам муҳим буда, пайвасти мантиқиро дар омӯзиши масъалаи мазкур таъмин менамояд, зеро Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки захираҳои бойи табиӣ гидроэнергетикӣ дорад, рушди ин соҳа бо дарназардошти бартараф намудани мушкилии норасоии неруи барқ дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ аҳамияти махсус пайдо кардааст. Азбаски қисми зиёди истеҳсоли неруи барқ тавассути неругоҳҳои обӣ истеҳсол мешавад, вобастагии мавсимӣ ва иқлимӣ ба фаъолияти онҳо таъсири манфӣ мерасонад. Аз ин нуктаи назар, рушди соҳаи энергетика бе ҷалби сармоягузорию дохиливу хориҷӣ ғайриимкон аст. Дар зербоби мазкур, раванди инкишофи сиёсати энергетикии Тоҷикистон, роҳандозӣ намудани муносибатҳои байналхалқию минтақавӣ ва роҳҳои ҳалли проблема ва мушкilotи инкишофи сиёсати энергетикӣ муайян карда

шудааст. Бояд зикр намуд, ки инкишофи сиёсати энергетикӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳимояи манфиатҳои миллӣ вобастагии бештар дорад. Раванди мазкур бо мақсади қонеъ гардонидани талабот нисбати таъмин ва истехсоли неруи барқӣ аз ҷиҳати экологӣ тоза ташкил ва ба роҳ монда шудааст.

Хулосаву натиҷаҳо ва тавсеаҳои, ки аз ҷониби муаллиф пешниҳод шудаанд, аҳамияти илмию амалӣ доранд, зеро онҳо барои муайян намудани самти ташккули сиёсати энергетикӣ, таъмини амнияти энергетикӣ ва омӯзиши ҳамаҷониби система энергетикӣ кишвар мубарам ба ҳисоб мераванд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Муаллифи рисола талаботҳои навиштани диссертатсия ва авторефератро тибқи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ, ки бо қарори Раёсати Олии Аттестатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, риоя намудааст. Аз мутолиаи диссертатсия маълум гардид, ки муаллифи рисола мавзуи таҳқиқоти ро бо назардошти асосноккунии маводди илмӣ ва сарчашмаҳои муътамад мавриди таҳлил қарор дода, масъалаҳои баррасишавандаро ошкор карда тавонистааст. Чунин усули кор аз маҳорати эҷодӣ ва қобилияти касбии муаллиф дарак медиҳад.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмӣ муаллифи рисола Хуррамзода Муминшо Хуррам ба ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқат мекунад. Аз ин лиҳоз, диссертатсия қобили дастгирӣ мебошад, зеро он ба масъалаи муҳимми ҳаёти иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва сиёсии ҷомеа бахшида шудааст, ки дар концепсияи илмҳои сиёсӣ дастоварди арзишманду нав ба ҳисоб меравад.

Норасоиҳо ва эродҳо. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Хуррамзода Муминшо Хуррам дар баробари муваффақият ва дастовардҳои илмӣ инчунин баъзе масъалаҳои баҳснок низ дида мешаванд, ки онҳоро ба таври зайл нишон додан мумкин аст:

1. Сиёсати энергетикӣ яке аз масъалаҳои муҳим дар самти идоракунии давлатӣ ба ҳисоб меравад. Дар раванди давлатдорӣ миллӣ масъалаҳои муҳимми ҳаёти ҷамъиятӣ ва тадбирҳои давлатӣ дар ин самт хеле зиёд аст. Аз ҷумла, тавлиди неруи барқӣ аз ҷиҳати экологӣ тоза, сиёсати “иқтисоди сабз” ва “неруи сабз” ба раванди муваффақонаи сиёсати энергетикӣ алоқамандии зич дорад. Муаллиф зимни баррасии масъалаи мазкур, зарурияти инкишофи “иқтисоди сабз” ва “неруи сабз”-ро мавриди таҳлил қарор додааст, вале роҳу воситаҳои истехсол, дар амал татбиқ намудани “иқтисоди сабз” ва тавлиди “неруи сабз”-ро ба таври кофӣ арёбӣ накардааст.

2. Дар диссертатсияи муаллиф адабиёт ва сарчашмаҳои илмӣ хеле зиёд истифода бурда шудааст. Муаллиф фикрҳои худро бо назардошти сарчашмаҳои муътамади илмӣ тасдиқ намудааст. Дар қатори адабиёти илмӣ, китобҳо ва монографияҳо мақолаҳои оммавӣ аз матбуоти даврӣ нишон дода шудааст, ки ба ҷойи сарчашмаҳо манбаҳои электронӣ бештар истифода карда мешуданд, арзиши илмии диссертатсия боз ҳам болотар мешуд.

3. Механизми нигоҳ доштани устувории сиёсати энергетикӣ, қонуният, ташаккули ақидаҳо дар шуури одамон дар бораи зарурат ва аҳаммияти раванди сиёсати энергетикӣ мувофиқи мақсад будани меъёрҳои онро муқаррар менамояд. Аммо инкишофи сиёсати энергетикӣ ва сабабу натиҷаи он ба он оварда мерасонад, ки сиёсати идоракунӣ дар ҳама самтҳо ғайраравона мешавад. Аз ин рӯ, муаллифро мебоист, ки бештар дар диссертатсия дар бораи сабабҳои расидан ба ҳадафҳои стратегии давлат дар раванди сиёсати энергетикӣ ва пайомадҳои онҳо ба пуррагӣ шарҳ меод.

4. Дурнамои инкишофи сиёсати энергетикӣ Тоҷикистон ба масъалаи истифодаи оқилонаи захираҳои гидроэнергетикӣ Тоҷикистон марбут аст. Ҳарчанд, ки иқтидорҳои гидроэнергетикӣ Тоҷикистон вобаста ба инкишофи сиёсати соҳавӣ мавриди истифода қарор дода шаванд ҳам, вале дурнамои он маҳз аз ғайриқонуниятҳои пурраи неругоҳҳои барқии обӣ вобастагии бештари худро дорад. Вобаста ба дурнамои раванди сиёсати энергетикӣ мубрами тарин масъала, яъне дар хусуси сохта ва мавриди баҳрабардорӣ қарор додани НБО-и “Роғун” муаллиф диққати махсус зоҳир намудааст, вале дақиқ накардааст, ки НБО-и “Роғун” ба ғайриқонуниятҳои дигар неругоҳҳои барқии обӣ чи гуна таъсир мерасонад.

Норасоӣ ва роҳҳои номбаршуда ба ҳеҷ ваҷҳ ба мундариҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ таъсири манфӣ расонида наметавонанд. Онҳо масъалаҳои баҳсноке мебошанд, ки доктараб метавонанд дар рафти ҳимояи ошкорои диссертатсияи худ ба онҳо ҷавобҳои мукамал гардонанд ва мавқеи худро пурра ва асоснок намояд, зеро диссертатсияи мазкур дорои навгониҳои илмӣ, сохтори ягона, натиҷа ва хулосаҳои дорои муҳимияти илмӣ амалӣ мебошад.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Кори диссертатсионии Хуррамзода Муминшо Хуррам дар мавзӯи “Мақоми сиёсати энергетикӣ дар раванди ҳимояи манфиатҳои миллии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ ҷавобгӯӣ мебошад. Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, қи бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30- юмии июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои сиёсӣ аз

рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Тақриз аз ҷониби номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур Ҳакимзода С.К., омода гардидааст.

Тақризи мазкур дар маҷлиси кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур аз 06 марти соли 2026, протоколи №8 муҳокима ва тасдиқ шудааст.

Дар маҷлис 11 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 11 нафар, «муқобил» – нест, «бетараф» – нест.

Раиси ҷаласа:

мудири кафедраи фалсафа ва
сиёсатшиносӣ, номзади
илмҳои сиёсӣ, дотсент

Асомадинов М.А.

Лоиҳасосзи тақриз:

Номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент

Ҳаким-зод С.К.

Котиби илмӣ ҷаласа:

Номзади илмҳои фалсафа, дотсент

Раҳматов У.Н.

Имзоҳои дотсентон Асомадинов М. А.,
Ҳаким-зод С. К. ва Раҳматов У. Н. – ро тасдиқ менамоям.

Сардори шӯъбаи таъминоти ҳуқуқӣ
ва кадрҳои Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон
ба номи Шириншоҳ Шохтемур

Қурбонзода А.Х.

Суроғаи муассисаи пешбар:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ, 146.

Тел: (+992 37) 224 -72 -07

07.03.2026